KULUTTAJALIITTO
KONSUMENTFÖRBUNDET

Lausunto

10.11.2021

Eduskunnan talousvaliokunnalle
TaV@eduskunta.fi

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 60/2021 vp
KIRJALLINEN LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄSTÄ EDUSKUNNALLE KOMISSION EHDOTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI (PÄÄSTÖKAUPPADIREKTIIVIN, MARKKINAVAKAUSVARANTOPÄÄTÖKSEN JA MERILIIKENTEEN MRV-ASETUKSEN MUUTTAMINEN) SEKÄ KOMISSION EHDOTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON PÄÄTÖKSEKSI (MARKKINAVAKAUSVARANTOPÄÄTÖKSEN MUUTTAMINEN)

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry (jälj. Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta lausua eduskunnan talousvaliokunnalle valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ja kohteliaimmin esittää seuraavat huomiot:

Kuluttajaliitto kiinnittää lausunnossaan huomiota niihin seikkoihin, joilla saattaa olla laajempaa merkitystä kuluttajien asemaan.

Kuluttajaliitto yhtyy siihen näkemykseen, että EU:n 55 %:n päästövähennystavoitteeseen pääsemiksesi on syytä tarkastella lainsäädäntöä laajasti ja paikantaa osa-alueita, joilla voisi potentiaalisesti olla positiivisia vaikutukseen tähän tavoitteeseen pääsemiseksi. EU:n päästökauppajärjestelmän uudistaminen on yksi näistä osa-alueista, jonka vuoksi on hyvä, että komissio on tehnyt asiasta ehdotuksen. Kuluttajaliitto pitää tärkeänä valtioneuvoston kannassaan esitystä siitä, että esitettyjen muutosten kunnianhimotason ylläpitäminen kokonaisuutena tulee varmistaa.

Uusi tieliikenteen ja rakennusten päästökauppajärjestelmä

Komissio esittää uutta ja erillistä päästökauppajärjestelmää, joka koskisi rakennuksia ja tieliikennettä siten, että päästökauppa kohdistuisi polttoaineen jakelijoihin ja näiden polttoaineiden hiilidioksidipäästöihin. Rakennusten osalta uudet muutokset koskisivat lähinnä erillislämmityksessä käytettyjä fossiilisiin polttoaineita sekä nykyisen päästökaupan ulkopuolinen keskitetty lämmöntuotanto palvelu- tai asuinrakennuksille sillä, muut lämmitysmuodot ovat jo päästökauppajärjestelmässä mukana.

Kuluttajaliitto pitää tärkeänä ilmastonmuutoksen vastaisen taistelun ulottamisen myös tieliikenteeseen ja rakennuksiin. Kuluttajaliiton mielestä on tärkeää, että muutokset toteutetaan sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisesti ja siten, että kaikki yhteiskunnan toimijat osallistuvat niihin mahdollisuuksiensa mukaan.

Yleisellä tasolla Kuluttajaliitto esittää, että ilmastotoimet pitää toteuttaa sillä tavalla tehokkaasti, että ihmisille kuluttajan ja muissa rooleissa aiheutuva suora ja epäsuora taloudellinen rasitus on mahdollisimman pieni. On myös huolehdittava, että kukaan ei joudu kohtuuttomaan asemaan esimerkiksi asuinpaikkansa, tulojensa pienuuden tai muiden vastaavien syiden vuoksi. Toimenpiteiden aiheuttamia negatiivisia vaikutuksia tulee kompensoida kaikkein heikoimmassa asemassa oleville suunnatuilla tukitoimilla. Kuten komissiokin on arvioinut, muutokset vaikuttavat eniten keskituloisiin ja sitä vähemmän ansaitseviin kotitalouksiin. Tämän vuoksi näiden kotitalouksien asemasta tulee huolehtia muun muassa uudelleenjako- ja kompensaatiomekanismien kautta. Kuluttajaliitto pitää erinomaisena komission

ehdotusta siitä, että osa uuden päästökauppajärjestelmän mukaisista jäsenvaltioiden huutokauppatuloista kohdistetaan tieliikenteen ja rakennusten päästökaupan aiheuttamien sosiaalisten vaikutusten vähentämiseen erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien osalta. Kuluttajaliitto kannattaa siis aiheutuvien kulujen kompensointia ja päästökaupan tulojen ohjaamista heikoimpien tukemiseen, mutta tulojen ohjaamisen toteutuksessa Suomen tulisi pyrkiä edistämään sitä, että myös suomalaiset kuluttajat saavat tarvitsemansa tuen. Näihin tulee kiinnittää erityistä huomiota jatkovalmistelussa.

Alueelliset erot huomioiden on tärkeää, että jatkovalmistelussa otetaan huomioon Suomen poikkeukselliset olot kuten pitkät välimatkat. Alueelliset erot näkyvät myös rakennusten lämmitystarpeissa ja sen vuoksi pohjoiset olot tulisi myös erityisesti huomioida, kun komission päästökauppaehdotuksen mukaisesti jäsenvaltioille ohjautuva osa päästökaupan huutokauppatuloista tulee käyttää direktiivissä mainittuihin toimiin, kuten rakennusten lämmityksen ja jäähdytyksen tai liikenteen hiilidioksidipäästöjä vähentäviin toimenpiteisiin.

Kuluttajaliitto toivoo, että jatkovalmistelussa kiinnitetään erityistä huomiota kuluttajavaikutuksiin.

Kunnioittavasti,

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry

Emmi Meriranta,
lakimies, OTM